

Ладанова М. В., студентка
Підгорна А. Б., к. філол. н., доц.
Запорізький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АБРЕВІАТУР В ТЕКСТАХ ГАЛУЗІ РАДІОТЕХНІКИ

З процесом розвитку інформаційно-технічного суспільства пов'язане кількісне та якісне зростання обсягу інформації. Зрозуміло, що така інформатизація супроводжується появою численних термінів у різних сферах науки та техніки, зокрема в галузі радіотехніки. З іншого боку, виникає необхідність переробки та подачі інформації у більш лаконічному вигляді. Тема компресії тексту, яка передбачає раціональне зменшення мовних одиниць та якісне їх використання з метою ефективного інформаційного обслуговування читача, є завжди актуальною і привертає увагу дослідників.

Одним із засобів мовної компресії є абрєвіація, тобто утворення складноскорочених слів з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Поширення різного виду абрєвіатур пов'язане, насамперед, із прагненням мовців стисло виражати складні найменування нових установ, предметів, понять [2, с. 183-184], що є дуже актуальним для науково-технічної літератури. Для дослідження особливостей перекладу абрєвіатур галузі радіотехніки була вибрана стаття даної сфери, «Identification of a Time-Varying Curve in Spectrogram» (Визначення кривої, що змінюється із часом в спектрограмі) [3].

Оскільки скорочення репрезентує певне повне слово або словосполучення, існують чотири основних способи їхньої передачі на цільову мову: переклад відповідним скороченням, переклад відповідною повною формою слова або словосполучення, транскодування (транскрибування або транслітерування) скорочення, транскодування повної вихідної форми відповідного скорочення [1, с. 449-450].

Переклад абревіатур складається з двох основних етапів. Перший етап полягає у встановленні нескороченої форми, тобто повної форми словосполучення. Другий етап полягає у встановленні значення конкретної абревіатури. Іноді в тексті оригіналу автор у дужках поряд із скороченням позначає повну форму словосполучення, що значно полегшує переклад. Якщо форма вихідного терміну невідома, виникає потреба звернутися до галузевих словників. Після встановлення нескороченої форми абревіатури необхідно визначити, чи зафіксований даний термін у словниках. Якщо словникового відповідника не було знайдено, виникає необхідність перекладу цього словосполучення як багатокomпонентного терміну.

Проілюструємо це на прикладі. Так, повною формою абревіатури *AR* є багатокomпонентний термін *autoregressive process*. Було встановлено лексичне значення кожного з компонентів. В якості способу перекладу кожного з компонентів було обрано адаптивне транскодування. Еквівалентом абревіатури *AR* (*autoregressive process*) є *AP* (*авторегресивний процес*). В тексті активно функціонує подібна абревіатура, що має також подібну повну форму: *AP* (*autoregressive progress*) – *АП* (*авторегресивний прогрес*). Для диференціювання цих двох понять та з метою уникнення помилки, автор подає різні абревіатури, хоча, з огляду загальної тенденції утворення абревіатур, що полягає у скороченні словосполучення до перших літер слів, ці абревіатури повинні були б співпадати. Таким чином, ми виконали транскодування першої абревіатури з метою уникнення багатозначності абревіатур в одному тексті.

Проведене дослідження виявило, що найбільш розповсюдженим способом перекладу абревіатур є переклад повною формою з наведенням в дужках відповідного скорочення. Також, слід зазначити, що під час перекладу абревіатур в текстах радіотехнічної тематики перекладач повинен бути максимально уважним, адже переклад цих лексичних одиниць вимагає використання точного відповідника, який вдало та точно передаватиме значення слова мови оригіналу.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.

2. Ліпінська А. В. Науково-технічна термінологія: навч. посіб. для дистанційного навчання / [за ред. акад. М. І. Жалдака]. К.: Університет «Україна», 2007. 219 с.

3. Klejmová E., Pomenková J. Identification of a Time-Varying Curve in Spectrogram. URL: https://www.radioeng.cz/fulltexts/2017/17_01_0291_0298.pdf (дата звернення: 05.04.2019).